

Forfatter: Heiberg, P. A.

Titel: Udrag fra Rigsdalers-Sedlens Hændelser

Citation: Heiberg, P. A.: "Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter", i Heiberg, P. A.: *Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter*, udg. af Otto Borchsenius ; Fr. Winkel Horn , 1884, s. 9. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergpa01val-shoot-idm140167182609328/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter

En Mand, som sad ved Siden af Varten, og i hvis Ansigt en Lavater, naar han ikke var i en fri Republik, vilde anden Gang have dovet paa at finde Stomager-Ducamenter, afbrød denne Samtale og med en fattig Smil henvendte sig til min Herre med dette Svørgsmaal: „Hvorledes gaar det med den nye Pant?“ — „Net vel,“ svarede min Herre med en vigtig Mine, „om et Aars Tid haaber vi, at den skulde blive færdig.“ — „Der bliver vel“, svurgte Stomageren videre, „Nore brandfrie Hjelde, før at bevare de mange skønne Banko-Sedler fra en uafkommende ullykkelig Tidsvaade? Penge man man ikke spørge med, siger det gamle Ordsprog: man man være forsom med dem, og med ingen Skægs Penge mere end med Bankosedler. Det kan ikke saa let ske, at man i Norge tænder sin Pipe ved en Krone eller Nigsort, som ved en Nigsbalerfeddel: og naar vi ingen Sedler havde høst, saa havde den stakkels Vonde, der uvidende end en Hundrebalersfeddel op i en Vandefage, nu været en Kapitalist.“

„Det er endda kun den mindste Hare, man er underkastet med disse Pavisvænge,“ sagde Varten; „ingen haar større Hare end jeg og mine Næse for at miste vores Velskær af Mangel paa smaa Mønt. Enhver brav Mand ufortalt, som søger mit Hus, saa véd jeg bedst selv, hvor stor Skade jeg lider ved dem. Naar en Mand en Aften har fortæret en ti til tolv Skilling hos mig, og jeg ikke strax kan begå en Seddel, saa maa jeg skrive det paa Bjælken; derved glemmes meget, og jeg er ikke af den Tankemaade, at jeg kan tage min Opregning en anden Gang; jeg er alt for ærlig imod mine Gæster, saa det snar er endog til min egen Pung, og om det, imod min Vilje, en eller anden Gang kunde hændte sig, at jeg skrev en Strøg for meget, da er det sandelig ikke min Skyld, naar det sker ved Folk, som kan betale strax. At jeg dertil iblandt skriver en Strøg mere paa en fattig, det tror jeg er meget billigt og tilladeligt, thi først ere de fattige saa nøje-

Laaber, den berømte schweiziske Høfdom, Fort. af Verlet „Oekonomische Fragmente“ I—IV, 1775—78.

jeende med mig, at de vil have rigtig Maal, naar derimod honnerte Folk ikke ser mig saa nøje paa Hingrene, og derved lider jeg stor Skade: for det andet dover jeg jo meget ved at ketro dem; og for det tredje far jeg af mange brude Folk saa fire Skilling for at bytte en Seddel, og det har jeg aldrig kunnet bære over mit Hjerte at tage af en fattig. Se, saaledes gaar det mig forvildet Mangel paa Mønt, og jeg tvivler ikke, at jo enhver i sin Haandtering faar en Nem af Huden med. Hønt det vel næppe gaar saa galt i nogen anden som i vores Kæringsvej. — Men kan vi da aldrig vente os bedre Tider, og igjen at saa noget Guld og Sølv at se, som nu er gaaet rent ud af Landet?“

„Det er ikke gaaet ud af Landet,“ svarede min Herre, „i det mindste ikke Sølv, det véd jeg. Jeg har det fra en sikker Haand, jeg nævner ingen, men saa meget er vist, at det kan er Statistisk at holde Solvmonnten inde, og det blot for at tvinge Bankosedler i Kredit hos de udenlandske; thi hvad skal Udlændingen saa for sine Varer, naar de ingen Sølv eller Guldmonnt kan faa? — Saa nødes de jo til at tage Sedler i Betaling, og være glade til, at de blive af med deres Vare. Naar siden disse Sedler ere komne i Circulation over hele Europa, ja endog saa til sidst i Kina, saa faar vi nok andre Tider; hi kan saa længe, saa skal I se, at Solvmonnten vel kommer for en Dag igjen. Hvad Guldets derimod angaar, da er det en anden Sag. Det holder man et saa uendeligt Hus med, at det nødvendig maa rent forsvinde. Man smører det ikke alene paa Kirketaarne, Prædikestole og Bøger, det kunde endda være, hvad det var; men, Gindten bevare os! paa Karer, Selerøjer, Paastæng og Hvitelovskris, og siden Sicilien eller Chilien, hvad det hedder, hvor vi for sit Guldet fra, er gaaet under ved Jordbæjst, saa er der ingen Maade at saa mere af det herefter, med mindre vi lode blive at købe Dit og Gryn af Hollænderne; thi saa nødes de nok til at føre deres gode hollandske Dufater her ind, for at holde deres Skibe i Gang.“

„Gj Sna!“ sagde en Toldbetjent, som længe havde stået